

Suriye’de Rusya İle Ortaklığının Faturası Türkiye’ye Ağır Geldi!

24 Kasım 2015 tarihinde Türk Hava Kuvvetleri, Türkiye hava sahasını ihlal ettiği gerekçesiyle bir Rus Su-24 savaş uçağını düşürdü. Bu gelişme uçağın düşürüldüğü tarihten bugüne kadar geçen 6 yılda Türkiye-Rusya ilişkilerinin sadece Suriye’deki seyrini değil iki ülke arasındaki ekonomi, ticaret ve enerji ilişkilerindeki seyrini de etkileyen faktör oldu. Suriye’de IŞİD’in ortaya çıkmasıyla birlikte devrim dinamiklerinin zarar görmesi, grupların direnişin seyrini Baas rejiminden kendi aralarındaki iç savaş ve çatışmalara dönüştürmeleri, Uluslararası Koalisyon güçlerinin havadan, İran’ın ise karadan etkin destek vermesiyle son nefesindeki Esed’in canlanması, grupların elinde olan toprakları geri almaya başlaması ve son olarak Amerika’nın Suriye için “Siyasi Çözüm Planı” gereği Suriye’de Rusya-Türkiye ve İran’a rollerin dağıtılması Suriye’de yeni sürecin nasıl ve kimler üzerinden yürüyeceğini ortaya koydu. Bugün hala Rus uçağının düşürülmesi emrini kimin verdiği tartışmaları devam ediyor. Ancak kesin olan bir şey var ki, o da şudur: Rus uçağının düşürülmesini ABD’nin Suriye’deki çözüm planında parazit oluşturmaya çalışanlar istemişti. Bu istek ABD’nin planını bozmaya dönük bir parazit olarak kalsa da Türkiye açısından pahalıya mal olacak bir sürecin başlangıcı oldu. Zira Türkiye Suriye meselesinde ABD’nin siyasi çözüm planında aktif rol alma konusunda çok fazla istekliydi. Türkiye’nin bu rolü oynarken partneri Rusya oldu. Rusya’nın Suriye’deki varlığı ise bir istek değil zorunluluktan.

Rus jetinin düşürülmesinden sonra gerilen Türkiye Rusya ilişkilerinde ilk yumuşama Türkiye’nin Haziran 2016’da Rusya’dan özür dilemesi ile başladı. 09 Ağustos 2016 tarihinde St. Petersburg’da Erdoğan ve Putin ilk kez bir araya geldiler. Bu görüşmede Türkiye Rusya’dan enerji alımına ilişkin yeni anlaşmalar yaptı, Rusya ise ticaret kapılarını tekrar açtı. Ayrıca Suriye meselesinde dışişleri bakanlıkları ve istihbarat birimleri arasında yürütülecek ortak çalışmanın yürütülmesine karar verildi. 09 Ağustos 2016 tarihinde yapılan bu ilk görüşmeden 29 Eylül 2021 tarihinde yapılan son görüşmeye kadar geçen 70 aylık sürede Erdoğan ve Putin tam 26 kez görüşme yaptılar. Bu da şu demek oluyor ortalama 2,5 ayda bir Putin ve Erdoğan görüşme yaptılar.

Geçen bu 70 ayda neler mi yaşandı: 31,5 milyar metreküp kapasiteye sahip olan Türk Akımı Doğalgaz Boru Hattı projesinin anlaşmasını Rusya le imzaladı. Rusya’dan S-400 hava savunma sistemleri alımı anlaşması yaptı. Türkiye’nin Fırat Kalkanı Harekâtı sürerken Rus savaş uçaklarının TSK birliklerini bombaladı ve üç asker hayatını kaybetti. Türkiye Millî Savunma Bakanlığı (MSB) bu saldırıya “kazaen” dedi ve sineye çekti. Şubat 2020’de Rusya’nın Türk gözlem noktaları ve konvoylarını bombalaması sonrası otuz dört Türk askeri öldü. Rusya Türkiye ile yaptığı SOÇİ Mutabakatını delerek

İdlib ve çevrelerinde yüzlerce bombardıman gerçekleştirdi. Türkiye Rusya'nın bu bombardımanlarından önce S-400 hava savunma sistemlerini almıştı ancak anlaşma gereği kullanamadı. Kaldı ki Türkiye İdlib'e 2018'de Hawk hava savunma sistemi konuşlandırdı ancak bir tanesi bile ateşlenmedi. Dolayısıyla buradaki sorun savunma sistemlerin varlığı meselesi değil siyasi iradenin yokluğu meselesidir.

Rusya aynı zamanda Suriye'de Türkiye'nin kırmızı çizgi olarak gördüğü Amerika'nın silah ve lojistik desteği sağladığı PKK-YPG güçleri ile de birlikte çalışıyor, sadece çalışmakla kalmıyor, bu örgütlerin siyasi ofislerine Moskova'da izin veriyor. Türkiye Rusya'nın tüm bu oyun bozan adımlarına karşı Suriye meselesini Rusya ile birlikte çözmenin dışında alternatifin olmadığını söylüyor. Bunu Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ABD ziyaretinde ve dönüş yolunda yaptığı açıklamalara dayandırıyorum. ABD'de istediği ilgiyi göremeyen Erdoğan hem New York'ta yabancı basına verdiği demeçlerde hem de dönüş yolunda yaptığı açıklamalarda bunu teyit etti. ABD'nin artık Suriye'de bir etkinliğinin olmadığını, Suriye meselesini Türkiye-Rusya ortaklığında yürütülecek çalışmalar ile bir neticeye ulaşacağını ifade etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu açıklaması Türkiye'nin Suriye meselesinde nasıl bir siyasi oyunun içine çekilmiş olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Türkiye'nin ABD'ye bağımlı dış siyasetinin faturası, grupların devşirilmesi ve Suriye devriminin sönmesi ile özelde Suriye halkına genelde ise tüm Müslümanlara kesilmiş oldu. Bununla birlikte Türkiye'nin Suriye'de Rusya ile partner olarak birlikte çalışması Rusya'ya karşı da Türkiye'nin siyasi, ekonomik anlaşmada tavizler vermesine olanak sağlıyor. Zira Türkiye bu süreçte hem S-400 lerin alımı hemde enerji anlaşmaları ile Rusya'ya milyar dolarlar ödedi ve ödemeye devam ediyor. Özetle ABD'nin sinsisi planına teşne olan Türkiye, Rusya ile ortaklığının faturasını ağır ödüyor, bu faturayı ise Türkiye halkının sırtına yüklüyor.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Mahmut KAR